

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES PAGRINDU UAB „GVINETA“ DARBO SKELBIME TYRIMO

2018 m. rugpjūčio 24 d. Nr. (18)SN-150)SP-79

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2018 m. rugpjūčio 21 d. buvo gautas pareiškėjo VšĮ „Žmogaus teisių balsas“ (toliau – Pareiškėjas) skundas dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu darbo santykių srityje. Skunde rašoma, kad UAB „Gvineta“ (toliau vadinama ir Įmonė) darbo skelbimų internetiniame tinklalapyje www.cv.lt publikavo darbo skelbimą „Soliariumo administratorė“ (toliau – Darbo skelbimas), t. y. nurodė, kad įmonė ieško tik administratorės (moters) ir tokiu būdu nesudarė lygių galimybių vyrams bei moterims pretenduoti į siūlomą darbo vietą.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2018 m. rugpjūčio 22 d. Tarnybos darbuotojai telefonu susisiekė su UAB „Gvineta“ ir pranešė apie Tarnyboje atliekamą tyrimą dėl lyties pagrindu galimai diskriminuojančio Darbo skelbimo. Įmonės atstovas nurodė, jog Įmonė siūlo administratoriaus pareigas užimti ir vyrams ir moterims bei pažadėjo netrukus pakeisti Darbo skelbimo formulotę.

Tą pačią dieną, t. y. 2018 m. rugpjūčio 22 d. patikrinus tinklalapyje www.cv.lt Darbo skelbimą, nustatyta, jog jo formulotė pakeista bei nurodyta, kad įmonė ieško soliariumų administratorės/administratoriaus.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar UAB „Gvineta“ interneto tinklalapyje www.cv.lt paskelbdama Darbo skelbimą, nepažeidė Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 straipsnio nuostatų, pagal kurias skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę vienai iš lyčių, išskyrus šio įstatymo 10 straipsnio 5 punkte nurodytą atvejį, reikalauti iš darbo ieškančių asmenų informacijos apie jų šeimines padėti, amžių (išskyrus šiame įstatyme numatytus atvejus), privatų gyvenimą ar šeimos planus.

Moterų ir vyrų lygybė yra pagrindinis Europos Bendrijos Steigimo Sutarties teisės principas pagal Sutarties 2 straipsnį ir 3 straipsnio 2 dalį. Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. liepos 5 d. direktyvos 2006/54/EB „Dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo“ 14 str. 1 dalies a punkte nustatyta, jog nei viešame, nei privačiame sektoriuje, įskaitant viešąsias įstaigas, negali būti nei tiesioginės, nei netiesioginės diskriminacijos dėl lyties, įsidarbinant, savarankiškai įsidarbinant ar profesinėje srityje, įskaitant atrankos kriterijus ir priėmimo į darbą sąlygas visoms veiklos rūšims ir visais profesinės karjeros etapais, įskaitant paaukštinimą.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatą, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų,

kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.

Jungtinių Tautų bei Europos Sąjungos, taip pat nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija reiškia teisių sumažinimą, suvaržymą ar atėmimą tam tikrai kategorijai žmonių dėl kokių nors asmens požymių. Diskriminacija suvokiama kaip asmenų lygybės principo pažeidimas, kai asmeniui ar asmenų grupei yra sukuriamos mažiau palankios sąlygos, taikomi skirtumai, išimtys, apribojimai ar teikiamas pranašumas, lyginant su kitais asmenimis, esančiais toje pačioje ar tokioje pačioje situacijoje.

Remiantis Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalimi, tiesioginė diskriminacija – tai elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamose Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 7 dalyje.

Nagrinėjamu atveju interneto tinklalapyje www.cv.lt Įmonė paskelbė Darbo skelbimą, kuriame siūlomos pareigos buvo nurodytos tik moteriškąja gimine, t. y. paskelbta, kad Įmonė ieško soliariumų administratorės. Įmonę informavus, kad Darbo skelbimo formuluotė prieštarauja įstatymams ir Tarnyboje dėl to yra atliekamas tyrimas, Darbo skelbimo turinys buvo nedelsiant pakoreguotas, jame nurodyta, kad Įmonė ieško soliariumų administratorės/administratoriaus.

Remiantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 straipsnio nuostatomis, skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę vienai iš lyčių, išskyrus šio įstatymo 10 straipsnio 5 punkte nurodytą atvejį, reikalauti iš darbo ieškančių asmenų informacijos apie jų šeimines padėties, amžių (išskyrus šiame įstatyme numatytus atvejus), privatų gyvenimą ar šeimos planus. Šios normos išimtis įtvirtinta Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 10 straipsnio 5 punkte, pagal kurią diskriminacija dėl lyties nelaikomi atvejai, kuomet atliekamas tam tikras darbas, kurį atlikti gali tik konkrečios lyties asmuo, kai dėl konkrečių profesinės veiklos rūšių pobūdžio arba dėl jų vykdymo sąlygų lytis yra būtinas (neišvengiamas) ir

lemiantis profesinis reikalavimas, šis traktavimas yra teisėtas ir reikalavimas yra tinkamas (proporcingas).

Atkreiptinas dėmesys, jog, atsižvelgiant į Darbo skelbime aprašomos veiklos pobūdį (klientų aptarnavimas, klientų poreikių išaiškinimas ir paslaugų pristatymas, prekyba kosmetikos gaminiais, darbas kasos aparatu, švaros ir tvarkos užtikrinimas), nėra pagrindo teigti, jog siūlomą darbą galėtų dirbti išimtinai tik moterys, ir lytis yra neišvengiamas bei būtinas profesinis reikalavimas.

Darbo skelbime siūlomos pareigos buvo nurodytos tik moteriškąja gimine, taigi šiuo atveju vyrai atsidūrė mažiau palankioje padėtyje, kadangi jiems nebuvo sudaromos lygios galimybės pretenduoti į Darbo skelbime nurodytas pareigas ir jie buvo tiesiogiai diskriminuojami lyties pagrindu.

Lygių galimybių įstatymo 29 straipsnio 3 dalies 4 punkte nustatyta, jog, kai lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai (neveikimas) nutraukiami, skundo tyrimas nutraukiamas.

Atsižvelgiant į tai, jog skundžiami lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai yra nutraukti (Darbo skelbime pretendento pareigų pavadinimas suformuluotas neutraliai lyties atžvilgiu), tyrimas dėl galimo Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 straipsnio pažeidimo nutrauktinas.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 3 dalies 4 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė:

n u s p r e n d ž i a:

1. Tyrimą dėl galimo Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 16 straipsnio pažeidimo nutraukti, kadangi lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai nutraukti.

2. Su sprendimu supažindinti VšĮ „Žmogaus teisių balsas“ vadovą ir UAB „Gvineta“ vadovą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė